

СОЦІАЛЬНА ПРОФІЛАКТИКА ЯК НАПРЯМ ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ

SOCIAL PREVENTION AS A DIRECTION OF PEDAGOGICAL WORK WITH MILITARY PERSONNEL

Сьогодні Збройні Сили України з честю та незламною мужністю захищають суверенітет нашої держави. Наслідки російської агресії найбільш відчутні для наших воїнів-захисників, які мужньо боронять незалежність та територіальну цілісність України. Екстремальні умови ведення бойових дій з особливою гостротою підняли актуальність проблеми збереження психічного здоров'я військовослужбовців, необхідності надання їм психологічної допомоги та соціальної підтримки.

Закономірно, в суспільстві постала надважлива потреба щодо налагодження соціальної профілактики – дієвих заходів, які спрямовані покращити морально-психологічний стан військовослужбовців, посилити відчуття їх комфортного перебування у військовому колективі, зміцнити віру у себе та в справу захисту держави.

Зважаючи на це, проблема соціальної профілактики воїнів набуває особливо важливого значення в умовах сучасного військово-педагогічного процесу, а відтак, ставить перед офіцерами завдання, вирішення яких покликане гарантувати військовослужбовцеві гідні умови його професійної діяльності.

Безсумнівно, невідпинний процес інтеграції Збройних Сил України у простір НАТО розвивається спільно з посиленням гуманізації військової служби. Тому, на наше переконання, центральне місце у ньому й надалі займатиме постать військовослужбовця, на яку й повинні бути скеровані основні педагогічні та навчально-виховні дії військових педагогів, науково-педагогічних працівників та офіцерів.

Саме тому, в цьому змісті проблема соціальної профілактики військовослужбовців знає нових викликів та потребує кардинальної перебудови багатьох підходів. Беручи до уваги основні принципи військового навчання та виховання, напрацьовані такими відомими українськими військовими педагогами та вченими, як В. Ягупов, Н. Замотаєва, О. Капінус, О. Бойко, М. Нещадим та цілим рядом інших, ми керуємось авторським підходом щодо пошуку нових засобів, методів та форм, які здатні ще більше збагатити сучасні військові навчально-виховні знання та практичні здобутки новим змістом, оригінальними підходами та новітніми рисами і особливостями, які відповідатимуть актуальним вимогам військової освіти.

Ключові слова: соціальна профілактика, виховний процес, морально-психологічний стан, військове виховання, військовослужбовець, педагогічний метод, форми виховання,

профілактичний засіб, поведінка, спілкування, офіцер-педагог, військовий педагог.

Today, the Armed Forces of Ukraine are defending the sovereignty of our state with honor and unwavering courage. The consequences of Russian aggression are most acutely felt by our warrior-defenders who bravely fight for Ukraine's independence and territorial integrity. The extreme conditions of combat operations have brought the issue of preserving the mental health of military personnel to the forefront, highlighting the urgent need for psychological assistance and social support.

Naturally, a critical societal demand has emerged for the establishment of social prevention mechanisms – effective measures aimed at improving the moral and psychological well-being of service members, enhancing their sense of comfort within the military unit, and reinforcing their confidence in themselves and in their mission to defend the nation.

In this context, the issue of social prevention among soldiers has gained exceptional significance within the framework of the modern military-pedagogical process. Consequently, it imposes new responsibilities on officers, the resolution of which is intended to ensure decent conditions for the professional activity of military personnel.

Undoubtedly, the ongoing integration of the Armed Forces of Ukraine into the NATO sphere is evolving alongside the intensification of the humanization of military service. Therefore, in our view, the central focus should remain on the individual service member, toward whom the primary pedagogical and educational efforts of military educators, academic staff, and officers must be directed.

Accordingly, the issue of social prevention among military personnel faces new challenges and requires a fundamental rethinking of many existing approaches. Taking into account the core principles of military training and education developed by prominent Ukrainian military educators and scholars such as V. Yahupov, N. Zamotayeva, O. Kapinus, O. Boyko, M. Neshchadym, among others, we are guided by an original approach aimed at discovering new tools, methods, and forms that can further enrich contemporary military pedagogical knowledge and practice with innovative content, creative strategies, and modern characteristics that align with the current demands of military education.

Key words: social prevention, educational process, moral and psychological state, military education, service member, pedagogical method, forms of upbringing, preventive measures, behavior, communication, officer-educator, military educator.

УДК 37.06:355.1

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/83.1.37>

Берега Р.П.,

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри поведінкових наук
та військового лідерства
Національної академії сухопутних
військ імені гетьмана Петра
Сагайдачного

Герус О.П.,

професор кафедри поведінкових наук
та військового лідерства
Національної академії сухопутних
військ імені гетьмана Петра
Сагайдачного

Годованський О.О.,

ст. викладач кафедри поведінкових наук
та військового лідерства
Національної академії сухопутних
військ імені гетьмана Петра
Сагайдачного

Постановка проблеми. Реалії воєнного часу ставлять перед українським суспільством вимогу новітніх підходів у роботі військових педагогів з особовим складом. Вирішення проблем, які внаслідок російсько-української війни почали відчутно загострюватися на тлі явної турбулентності, притаманної передусім морально-психологічному

клімату, який панує у військових колективах і вимагає вирішення нових завдань, що постають перед офіцерами-педагогами, науково-педагогічним складом військових навчальних закладів щодо поліпшення роботи саме з соціальної профілактики військовослужбовців. Відтак, цей стан окреслює пошук та вимагає застосування на практиці нових

психолого-педагогічних підходів та навчально-виховних дій, кінцевою метою яких є забезпечення непохитної моральної стійкості майбутніх офіцерів, посилення їхньої професійної підготовки та набуття ними нових знань, навичок та умінь.

У цьому змісті соціальна профілактика набуває особливого значення. Адже, саме опанування її основними принципами, методами, формами та засобами надасть військовому педагогові нові можливості в роботі з особовим складом, розширить сферу застосування раніше набутого ним навчально-виховного інструментарію, який, у великій мірі, забезпечить налагодження у військовому колективі сприятливого морально-психологічного клімату, відкриє перед військовослужбовцями нові перспективи для удосконалення їхньої культури поведінки, спілкування, взаємовідносин, створить бажані умови для подальшого вдосконалення професійної досконалості майбутніх офіцерів.

Тож, на наш погляд, явище соціальної профілактики у військовому середовищі на сучасному етапі набуває особливої проблеми, вирішення якої у системі військового навчання та виховання не є можливим без пошуку та впровадження у військовий навчально-виховний процес нових психолого-педагогічних підходів та форм роботи з військовослужбовцями.

Аналіз основних досліджень. Проблематика удосконалення соціальної профілактики військовослужбовців неодноразово привертала до себе увагу цілого ряду як вітчизняних, так і закордонних вчених, педагогів та психологів. Напрацьовані ними новітні погляди та підходи якісно відобразилися у поліпшенні загального стану психолого-педагогічної роботи у військовому колективі.

Так, чимало уваги загальним проблемам соціальної профілактики приділяли такі вчені, як В. П. Лютий [7], Т. В. Семигіна [8], Т. В. Журавель [5], інші. Багато вчених, з-поміж яких – О. В. Безпалько [3], Н. В. Зимівець [1], інші у своїх працях розглядали соціальну профілактику як явище, притаманне, здебільшого, медичній сфері.

А такі вчені та педагоги, як Г. М. Бевз [2], А. М. Богуш, Л. О. Варяниця, Н. В. Гавриш, С. М. Куріна, І. А. Печенко [4], І. Д. Зверева [6] й цілий ряд інших багато уваги приділили вивченню проблем дитячої соціальної профілактики.

Що ж до соціальної профілактики, яка передусім стосується саме військовослужбовців, то надзвичайно вартісними є погляди відомого сучасного вченого та військового педагога В. В. Ягупова [9], який з особливою гостротою розглядав цю проблему як таку, що завжди потребувала свого вирішення саме у військовому середовищі.

Втім, на наш погляд, саме проблема соціальної профілактики з-поміж військовослужбовців на сьогодні потребує більш ґрунтовного та розширеного підходу.

Тож, у цій статті ми пропонуємо дещо новітні підходи, які багато у чому стануть корисними і прийнятними для застосування офіцерами-педагогами у виховній роботі з військовослужбовцями.

Вважаємо, що наше дослідження знадобиться усім, хто прагне поглибити власний досвід у справі належного забезпечення морально-психологічного клімату, який повинен панувати у військовому колективі.

Мета дослідження. Активізувати увагу військових педагогів, офіцерів та дослідників військово-виховних проблем на пошуку нових підходів щодо налагодження соціальної профілактики військовослужбовців. Адже, це допоможе підвищити якість професійної підготовки майбутнього офіцера. А також опанування педагогом питаннями військово-соціальної профілактики стане у пригоді й спеціалістам, покликаним налагоджувати задовільний морально-психологічний клімат у військовому колективі.

Висвітлення поняття “соціальна профілактика військовослужбовця” як пріоритетної форми з подальшим застосуванням її у навчально-виховній роботі з особовим складом надасть військовим педагогам можливість досягнути суттєвої ефективності у справі становлення та формування особистості сучасного воїна. А привернення до поставленої проблеми уваги осіб, які впритул займаються соціально-профілактичною роботою з військовослужбовцями, допоможе визначити для них сучасні підходи й окреслить новітні напрями у справі комплексного виховання майбутніх оборонців Української Держави.

Мета статті. Висвітлити форми, методи та засоби соціальної профілактики військовослужбовців, які набули особливої актуальності на сучасному етапі становлення та розвитку Збройних Сил України й здатні допомогти офіцерам та військовим педагогам у розширенні їхніх додаткових можливостей в забезпеченні якісного формування особистості майбутнього офіцера. Створити якісно нові умови для різнобічного духовного, морально-етичного та культурного розвитку українських військовослужбовців, що сприятиме неухильному підвищенню рівня їхнього професійного зростання.

Детально висвітлити явище “соціальної профілактики військовослужбовців”, яке покликане невпинно напрацьовувати нові психолого-педагогічні підходи, методи, прийоми та форми, котрі у щоденній навчально-виховній роботі військових педагогів та офіцерів посідають чільне місце й сприяють належному формуванню у військовослужбовців морально-психологічних вартостей, які забезпечуватимуть підвищення рівня їхньої внутрішньої культури, морально-етичних переконань та відповідатимуть суспільним запитам.

Виклад основного матеріалу. Соціальна профілактика військовослужбовців на етапі воєнного

сьогодення набула особливого значення. Розглядаючи її з педагогічного підходу маємо усвідомити, що у зміст цього поняття в умовах військової служби ми вкладаємо напрацювання системи запобігання, обмеження та локалізацію негативних явищ, які можуть виникати та нести у собі аморальні, агресивні або ж відверто конфліктопричинні дії, які вкрай негативно позначатимуться на морально-психологічному кліматі військового колективу, а тому можуть стати причиною порушення військової дисципліни чи опиняться на заваді здобуттю військовослужбовцем професійних навичок, умінь та знань.

Тож соціальна профілактика військовослужбовців у сучасних умовах має набути особливого підходу у вирішенні своїх завдань. Вона повинна сприяти безперестанному набуттю воїнами Збройних Сил України характеристик та якостей, котрі б забезпечили надійний захист суверенітету та територіальної цілісності нашої держави та якнайширше відповідали сучасним вимогам армій країн НАТО.

Отже, в аспекті педагогічного підходу соціальна профілактика з-поміж військовослужбовців має базуватися насамперед на досягненні основної мети – запобіганню відхилень від норм соціальної поведінки, культури спілкування та взаємовідносин у військовому колективі, а також стати для військових педагогів запорукою у збереженні психічного та фізичного здоров'я військовослужбовців, гарантією у створенні належних умов з розвитку їхньої життєдіяльності.

На наше переконання, з метою ефективного налагодження соціальної профілактики з-поміж військовослужбовців військовому педагогові передусім слід визначити об'єктності педагогічного впливу. Як показує наш досвід, до цієї категорії насамперед слід віднести військовослужбовців, які зазнали на своєму психічному здоров'ї негативного впливу, причиною якого могли стати як сімейно-побутові негативи (неповні сім'ї, аморальна система виховання, брак освіти тощо), так і явища, набуті ними в процесі отримання бойового досвіду.

Адже, не є секретом, що російсько-українська війна для багатьох військовослужбовців стала непомірним випробуванням, яке суттєво, аж до явних видозмін, вплинуло на їхню психіку, тим самим, кардинально змінивши такі психологічні характеристики військовиків, як воля, емоційний стан, звичку до цього манеру спілкування та комунікації у соціальному середовищі й багато чого іншого із цього ряду.

Тож, визначення педагогом об'єктності у справі застосування ним соціально-педагогічного впливу на окремих військовослужбовців має стати головною передумовою у досягненні виховної мети.

Звідси виникає питання, а хто ж може становити суб'єктну інстанцію у соціально-педагогічному впливі на військовослужбовців.

Значна нестача кваліфікованих педагогів-спеціалістів, які б достатньо володіли фаховими знаннями з психолого-педагогічних наук, необхідними вміннями та досвідом призводить до того, що критично важливими питаннями соціально-педагогічної профілактики військовослужбовців нерідко займаються недостатньо підготовлені фахівці, що у багатьох аспектах суттєво ускладнює досягнення поставленої мети.

Слід взяти до уваги, що у сфері соціального впливу на особистість вчені розрізняють два основні види соціально-профілактичних дій педагога. До першої відносять загальну профілактику, яка покликана у своєму масиві педагогічного впливу на військовослужбовців чітко визначати та виправляти психолого-поведінкові, комунікаційні та інші хиби, якими страждає колектив.

Зауважимо, що у цьому різновиді соціальної профілактики комплекс педагогічної дії на військовослужбовців зазвичай несе у собі комплексне навантаження. Його уміле застосування педагогом стає запорукою вирішення проблемних явищ, притаманних колективній спільноті військовослужбовців, й надалі підсилює неприпустимість щодо їхнього новітнього повернення.

Другим різновидом соціально-профілактичних дій є спеціальна профілактика, яка передбачає зосередженість педагога на небажаних явищах, котрі виникають у негативному психолого-поведінковому стані окремих військовослужбовців або окремих мікрогруп військового колективу.

Зазначимо, що ефективність у профілактиці аномальних психолого-поведінкових соціальних явищ як у першому, так і в другому різновидах повинна підпорядковуватися певному алгоритму дій військового педагога. Адже відсутність такої послідовності стане перепоною у досягненні ним поставленої мети.

Тож, виходячи з нашого досвіду педагогічної роботи з військовослужбовцями, з метою налагодження якісних профілактичних дій, ми зазвичай надаємо перевагу наступним крокам, які набули бажаного ефекту у досягненні цілого ряду психологічних так і професійно-орієнтованих якостей, якими військовослужбовці будуть послуговуватися у майбутньому.

До цих дій ми відносимо:

1. З'ясування та встановлення першопричини виникнення у середовищі військовослужбовців факторів, які спонукають їх до порушень соціально прийнятих норм під час їхнього перебування у військовому колективі.

2. Налагодження взаємодії суб'єкт-об'єктних носіїв соціальної профілактики, що передбачає налагодження військовим педагогом належних, сповнених взаємної довіри відносин, як запоруки успішного вирішення соціальних проблем, що вже виникли.

3. Опираючись на комплекс соціальних проблем, які виникли як у військовому колективі, так і в поведінці окремих військовослужбовців, педагог повинен скласти план власних дій, які бажано розподілити на поточний та перспективний формати. Поточний у своєму змісті повинен передбачати нагальне втручання у вже наявну проблему, а перспективний повинен стосуватися одержання педагогом кінцевого результату своїх дій.

4. Диференційований підхід як запорука окремо визначеного впливу на особистість. Дія, яка логічно відводить педагога від стандартних та шаблонних кроків, забезпечуючи збереження психологічної цілісності та індивідуальної виразності як усього військового колективу, так і окремих його членів та мікрогруп.

5. Визначення педагогом факторів негативного впливу на військовослужбовців середовища, в якому вони перебувають. До них слід віднести за наявності: а) криміногенну атмосферу населеного пункту, у якому або поблизу якого знаходиться розташування військової частини; б) негативне лідерство морально-поведінкового змісту окремих військовослужбовців у колективі; в) негативний морально-поведінковий приклад окремих офіцерів, колег-військовослужбовців, працівників Збройних Сил України, які несуть службу або ж працюють у підрозділах військової частини.

6. Налагодження педагогом системи соціометричних замірів щодо ефективності проведених дій та отриманих внаслідок їх втілення результатів. Адже відомо, що аналітика, аналіз та контроль у будь-якій справі є необхідністю, яка забезпечує переконання у правильно обраному шляху.

На підставі нашого багаторічного досвіду із застосування соціально-профілактичних дій з-поміж військовослужбовців можна визначити специфічну послідовність змін, які можна спостерігати передусім у поведінці військовослужбовців за умови неухильного педагогічного впливу на нього.

Тож, профілактика щодо окремого врегулювання норм поведінки військовослужбовця зазвичай піддається таким етапам:

1. Інфантильність військовослужбовця до негативних виявів, які є наслідком його власної поведінки. Відсутність усвідомлення ролі такої поведінки та спричинених нею наслідків, які підсилюють загально негативне тло, у якому формуються основні принципи загального морально-психологічного клімату, який панує у військовому колективі і в якому перебуває військовослужбовець та його товариші.

На цьому етапі педагогові слід з'ясувати причинно-наслідкові чинники, котрі впливають на саме таке ставлення військовослужбовця до власної поведінки та накреслити перспективний план щодо подолання негативу наслідків таких його поведінкових дій.

2. Виклик у військовослужбовця зацікавленості щодо змін алгоритму власної поведінки.

На цьому етапі педагог, застосовуючи такі методи, як пояснення, роз'яснення, переконання, приклад та цілий ряд інших надає військовослужбовцеві змогу розібратися у ризиках, які можуть виникнути внаслідок його негативних поведінкових дій, довести до його свідомості кінцевий результат, до якого може призвести така поведінкова протидія, запобігти подальшому нехтуванню ним морально-етичними нормами, неприйнятними усьому військовому співтовариству, в якому він перебуває.

3. Спонування військовослужбовця до реальних видозмін у власній поведінці.

На цьому етапі відбувається своєрідний старт самоусвідомлення військовослужбовцем потреби у позитивних змінах негативних сторін, що мають місце у його власній поведінці.

Тут педагог, застосовуючи такі методи, як переконання, часткове навіювання, деякі інші може домогтися швидкого досягнення визначеної ним мети, яка полягає в усвідомленні військовиком реальної потреби щодо подальшого заповнення ним певних прогалин, зміни на краще тих негативів, які керують його поведінкою.

4. Етап активізації власних поведінкових дій військовослужбовця, які врешті перетворюються на його власне переконання у тому, що він й насправді рухається у правильному напрямі щодо покращення власної поведінки.

Підтримка та посилення мотивація педагогом дій військовослужбовця на цьому етапі є запорукою виховного успіху, який повинен якомога відчутніше впливати на виправлення поведінкової культури підлеглого.

5. Усвідомлення військовослужбовцем ефекту досягнення ним нового якісно вищого рівня у його власній поведінці. Це відчуття неодмінно наштовхуватиме його до цілковитого розуміння й врешті до непохитного переконання у тому, що проведений ним самим аналіз між тим, що відбувалося з ним до початку поведінкових реформаций та на стадії їхнього закінчення призвели до наслідку, який підтвердив якісні поведінкові зміни, завдяки чому до його особи крок-за-кроком почали повертатися колишня увага, повага та позитивна оцінка, яка знаходить своє відображення передусім у щирому та дружньому ставленні його товаришів.

Методи моральної підтримки військовослужбовця педагогом, підсилення у його психіці переконання у правильності здійснених ним кроків, а також зміцнення віри у досягненні поставленої мети стають незаперечним фактором позитивної педагогічно-виховної дії наставника.

6. Етап власного поведінкового самоутвердження військовослужбовця. Сам по собі цей етап зазвичай перетворюється для військовослужбовця

на потужну морально-психологічну сатисфакцію, яка небезпідставно надає йому додаткової упевненості у тому, що модель поведінки, яка стала притаманною виключно його морально-етичному стилю завдяки позитивним видозмінам, які були досягнуті ним у підвищенні загальної культури спілкування, збагаченні власного мовленнєвого запасу, поглибленні толерантності у відносинах з товаришами по службі тощо є його власним надбанням й може слугувати прикладом, гідним для наслідування іншими.

На цьому етапі, як і під час попередніх, від педагога вимагається пильно й аналітично спостерігати за поведінкою військовослужбовця, щоби саме ця модель враз не переросла у самозаоханість підлеглого й не набула у ньому ознак хизування перед іншими щодо отриманих ним якісно нових характеристик.

А тому, як не дивно, саме на цьому етапі, якщо поведінкові надбання підлеглого набирають завищених ознак, як то для прикладу, самовихваляння, педагогові слід застосувати відносно такого військовослужбовця метод профілактичного покарання, який водночас матиме за мету здійснити поведінкову кореляцію окремих поведінкових вчинків підлеглого, що сприятиме поступовій стабілізації наявних у нього поведінкових відхилень. Втім, застосовуючи цей метод, педагог не повинен перебільшувати очікувань щодо його виховних наслідків. Бо ж у протилежному випадку ця педагогічна дія може призвести до зневіри підлеглого у результатах його власних досягнень та надалі схилити його до відновлення окремих негативних дій, які були властивими його поведінці на початковому етапі.

Іншими словами, під час педагогічної кореляції, на цьому етапі військовий педагог передусім має дбати про недопущення поведінкового рецидиву у діях військовослужбовця.

7. Етап можливого повернення військовослужбовця до попередньої поведінкової практики або ж його навершення до її окремих елементів.

Так званий психологічно-поведінковий рецидив є явищем, з яким досвідченому педагогові слід боротися доволі відверто та сумлінно. Адже наслідком повернення до старого у поведінці військовослужбовця може стати повне нівелювання усіх здобутків, отриманих педагогом у виховній роботі з ним раніше.

Саме на цьому етапі метод профілактичної бесіди, розповіді, наведення позитивного прикладу, рівно ж, як і роз'яснення педагогом правових наслідків, які можуть знову опанувати поведінкою військовослужбовця, а при їхньому новітньому допущенні ще й зможуть призвести до порушення ним норм суспільного життя – усе це врешті може стати підставою для публічного осуду військовим колективом таких дій свого товариша й заново

повернути його у стан буття, який притаманний особі, з якою загалом увесь військовий колектив не бажає мати будь-яких стосунків.

Зазначимо, що для найефективнішого проходження педагогічно-профілактичних заходів щодо впливу на поведінку військовослужбовця та виправлення негативних рис військовому педагогові слід дотримуватися ряду регуляторно-поведінкових дій, які у значній мірі залежатимуть від власного досвіду педагога, рівня властивості саме йому педагогічної техніки та майстерності.

До переліку таких дій ми відносимо:

1. Психолого-педагогічна підтримка військовослужбовців у процесі їхньої соціальної адаптації. Зміст цього поняття містить у собі роз'яснення та пояснення педагогом норм, правил та вимог, які ставляться перед військовослужбовцем з метою його психологічно-комфортного входження у військовий колектив.

2. Психолого-педагогічна допомога. Ця дія передбачає своєчасне втручання педагога в критичні, на його погляд, проблеми та труднощі, які можуть постати перед військовослужбовцем. Конфліктогенність, брутальність у поведінці та спілкуванні, інші подібні цим ознаки завжди потребуватимуть негайного втручання як військових педагогів, так і в окремих випадках військових психологів.

3. Оздоровчо-соціальна педагогічна підтримка. Популяризація педагогом з-поміж військовослужбовців знань з культури фізичного виховання та самовдосконалення, норм та правил особистої гігієни, законів здорового способу життя – усе це і є якнайкращою педагогічною дією, яка має на меті соціальну підтримку військовослужбовця у відмінній фізичній формі, а відтак ще й є гарантом його постійної боєздатності.

4. Моральна підтримка. Її основне завдання полягає у цілеспрямованих діях педагога щодо стимулювання успішних здобутків військовослужбовця у навчанні, самовихованні, самоосвіті та процесі самовдосконалення, що неодмінно призводить до бажаної від нього самовіддачі, яка ще більше посилюватиме військову виправку та набуття військовиком професійної досконалості.

5. Матеріально-заохочувальна підтримка. Дії педагога, скеровані на ініціативу перед командуванням військової частини щодо матеріального заохочення військовослужбовця, в більшості випадків мають позитивний ефект. Адже, коли поряд із похвалою, ставлення у приклад для інших тощо військовик ще й отримує матеріальне стимулювання, як то вручення йому іменної зброї, грошової премії або ж пам'ятного подарунка, то це надає військовослужбовцю додаткового стимулу для досягнення ним все нових вершин у своєму професійному удосконаленні.

Втім, у застосуванні цього підходу педагог повинен дотримуватися справедливості щодо

оцінювання результатів військової служби та якості виконання військовослужбовцем своїх безпосередніх службових обов'язків та бойових завдань.

Висновки. 1. Створення умов для соціально-педагогічної профілактики військовослужбовців є необхідним чинником військово-виховного процесу та професійного становлення майбутніх офіцерів. Соціально-педагогічна профілактика відіграє ключову роль у забезпеченні боєздатності сучасних Збройних Сил України, оскільки її впровадження та постійна підтримка надають майбутнім офіцерам значні можливості для покращення морально-психологічного стану та професійного розвитку.

2. Соціально-педагогічна профілактика військовослужбовця, як і окремого військового підрозділу, не повинна перетворитися для військового педагога на єдино обраний напрям у роботі з особовим складом. Необхідно розуміти, що навіть при ретельному дотриманні педагогом усіх вимог у налагодженні цього процесу серед підлеглих, цей напрям не здатний запобігти усім виховним, морально-етичним та іншим проблемам, які можуть нерідко виникати у діяльності офіцера.

Втім, дієва організація та створення військовим педагогом сприятливих умов для соціальної профілактики військовослужбовців неодмінно сприятиме ефективності підготовки майбутніх офіцерів й неминуче підвищить якість виховного процесу у військовому колективі.

3. Подальший розвиток та удосконалення різновидів соціально-педагогічної профілактики військовослужбовців неухильно сприятиме появі нових, інноваційних підходів у вихованні та становленні майбутніх офіцерів, сприятиме розвитку

у них необхідних морально-психологічних та лідерських якостей, громадянської свідомості, потужної мотивації в справі захисту суверенітету та територіальної цілісності України.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Активні методи просвітницької діяльності у профілактиці ВІЛ/СНІДу та ризикованої поведінки: посіб. для спец. приймальників-розподільників, притулків для неповнолітніх та виховних колоній / За заг. ред. Р. Х. Вайноли, Т. Л. Лях. Київ: ТОВ „ДКБ „РОТЕКС”, 2007. 190 с.
2. Бевз Г.М. Прийомна сім'я: соціально-психологічні виміри. Київ: Видавничий Дім “Слово”, 2010. 352 с.
3. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
4. Діти і соціум: особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку / За заг. ред. Н.В. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 368 с.
5. Журавель Т.В. Соціальна профілактика як напрям соціально-педагогічної діяльності. Соціальна педагогіка: навчальний посібник / За заг. ред. О. В. Безпалько. Київ: Академвидав, 2013. С. 85–101.
6. Зверєва І.Д. Оцінка потреб дитини та її сім'ї: від теорії до практики. Навчальний посібник. Київ: Радуга, 2011. Ч.1. 224 с.
7. Лютий В. П. Соціальна профілактика. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія / За заг. ред. І. Зверєвої. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 207 с.
8. Семигіна Т. В. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин та туризму, 2020. 275 с.
9. Ягупов В. В. Педагогіка: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2002. 560 с.